

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA SOCIÁLNÍ PRÁCE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Melanie Zajacová

ANALÝZA POTŘEB V LOKALITĚ PRAHA 21

(Možnosti rozvoje o.s. Neposeda)

Obor:	Sociální práce
Forma studia:	prezenční
Akademický rok:	2005/2006
Vedoucí bakalářské práce:	PhDr. Mgr. Jana Koláčková
Oponent bakalářské práce:	Mgr. Martina Zimmermannová
Datum obhájení:	
Výsledek obhajoby:	

P R O H L A Š U J I ,

že tuto předloženou bakalářskou práci jsem vypracovala zcela samostatně a cituji v ní veškeré prameny, které jsem použila.

V Praze dne

Podpis:

Děkuji PhDr. Mgr. Janě Koláčkové za odborné vedení bakalářské práce, cenné rady a podnětné připomínky. Děkuji zaměstnancům odborných pracovišť a obyvatelům správního obvodu Praha 21, kteří se mnou spolupracovali za ochotu a vstřícnost. Děkuji všem ze svého okolí za podporu a pochopení.

V Praze dne

Podpis:

Obsah

Úvod	5
1. Neposeda o.s.	7
1.1. Historie, poslání, cíle	7
1.2. Současné programy (rok 2005)	8
1.2.1. Struktura programů	8
1.2.2. Popis programů	9
1.2.3. Spolupráce v komunitě	11
1.3. Plánované programy (rok 2006)	12
1.3.1. Popis plánovaných programů	13
2. Komunita	16
2.1. Definice pojmu komunita	16
2.2. Role Neposeda o.s. v komunitě	17
2.3. Proces komunitního plánování	18
3. Diagnóza komunity	20
3.1. Úvod	20
3.2. Metoda diagnózy komunity	21
3.2.1. Teritoriální profil	21
3.2.2. Demografický profil	24
3.2.3. Ekonomický profil	28
3.2.4. Profil služeb	36
3.2.5. Institucionální profil	39
3.2.6. Antropologický profil	41
3.2.7. Psychologický profil	42
3.3. Syntéza diagnózy a formulace priorit pro intervence a akce v komunitě	46
Závěr	47
Seznam použité literatury	49
Přílohy	51
Příloha I. Mapa – správní členění města	52
Příloha II. Mapa – detail	53
Příloha III. Leták o.s. Neposeda	54

Úvod

Každý máme místo, kde se pohybujeme a žijeme, místo, které považujeme za součást sebe. Říkejme mu komunita. Pro mě jsou takovým místem Běchovice, okrajová pražská městská část, kde žiji od narození.

V roce 1999 jsem byla spoluzakladatelkou občanského sdružení Neposeda, jehož posláním je spoluvytvářet občanskou společnost. V této organizaci působím na postu předsedkyně. Cílem sdružení je zavádět v lokalitě Praha 21 (Běchovice a okolí) takové formy sociální práce a sociálních služeb, které jsou pro místní občany těžko dostupné či nedostupné. Získáním prostoru pro činnost jsme započali realizaci programu klubové aktivity (otevřený klub pro děti a mládež). Nabídli jsme službu, která jasně odpovídala poptávce, jednalo se o vyplnění prázdného místa v tehdejší nabídce.

V posledních měsících se zaměřujeme na rozvoj našich aktivit a další rozšíření nabídky. S tím souvisí otázka, zda a jaké služby v místě již existují a fungují, a jaké chybí a jsou žádané.

Proč nevyužít této příležitosti? V rámci zpracování bakalářské práce připravím materiál, který bude sloužit nejen mě samotné a naší organizaci, ale bude využitelný i širší veřejností.

Tématem mé práce je analýza potřeb v lokalitě Praha 21. Výsledná fakta pak odhalí možnosti rozvoje občanského sdružení Neposeda. Pro zpracování dat jsem zvolila metodu diagnózy komunity vytvořenou CPSI (Iniciativa na podporu partnerství v komunitách) pro potřeby komunitního plánování.

Mým cílem je zmapovat stávající stav nejen z hlediska situace v sociálních službách, ale i řady dalších ukazatelů, a na základě výsledků přijmout opatření. Poté bude jasné, jakým směrem (samozřejmě v souladu s posláním a cíli sdružení) je možné rozvíjet aktivity sdružení a rozšířit stávající nabídku, eventuálně vyplnit chybějící typy služeb v lokalitě Praha 21. Ze závěrů této

práce bude možné konstruovat nový program.

V průběhu zpracování bakalářské práce budu v úzkém kontaktu s některými obyvateli správního obvodu Praha 21, tj. obyvateli komunity, včetně představitelů různých institucí a organizací.

Dále budu získávat data z odborné literatury vztahující se k rozvoji neziskové organizace v rámci jejího začlenění do komunitního plánování, analýzou dokumentů, statistik a z internetových prezentací.

Předpokládám, že tato bakalářská práce by se mohla stát předstupněm komunitního plánování sociálních služeb na území správního obvodu Praha 21, v němž bude hrát aktivní roli naše občanské sdružení.

1. Neposeda o.s.

1.1. *Historie, poslání, cíle*

Neposeda o.s. je organizace, jež byla založena v roce 1999. Hlavní činnost v následujících letech spočívala v jednorázových akcích pro děti a mládež, většinou pořádaných ve spolupráci s městskou částí Praha – Běchovice. Roku 2004 získalo sdružení do podnájmu prostory pro činnost – dvě nově zrekonstruované místnosti (50 a 150 m² + zázemí) v areálu Stará pošta v centru Běchovic a v říjnu téhož roku zahájilo realizaci svých programů.

Neposeda o.s. působí na území správního obvodu Praha 21, tj. Běchovice, Újezd nad Lesy, Klánovice a okolí. V současné době je jedinou neziskovou organizací na území tohoto regionu, která se zabývá níže definovanou problematikou.

Posláním o.s. Neposeda je spoluvytvářet občanskou společnost zejména tím, že bude podporovat aktivity směřující ke zlepšení kulturního a sociálního klimatu v městské části Praha-Běchovice a okolí, se zvláštním zaměřením na děti a mládež.

Cílem naší organizace je zavádět v této lokalitě formy sociální práce a sociálních služeb, které jsou pro místní komunitu dosud těžko dostupné či nedostupné, a podpořit veřejnost k aktivní spolupráci při rozvoji komunitního života. Výsledkem bude vznik Komunitního centra Běchovice, které bude poskytovat celou škálu služeb pro obyvatele městských částí správního obvodu Praha 21 dle aktuálních potřeb.

Cílem námi poskytovaných služeb je pozitivní sociálně-osobnostní rozvoj účastníků, prevence sociálního vyloučení vybraných cílových skupin, nabídka smysluplného a aktivního trávení volného času. Každý program má stanoveny své specifické cíle.

Od samého počátku se do činnosti sdružení aktivně zapojuje skupina mladých lidí, převážně studentů či absolventů oborů humanitního zaměření.

Činnost o.s. Neposeda je kladně přijímána a podporována představiteli místní správy a samosprávy.

1.2. Současné programy (rok 2005)

Od roku 2004 nabízíme program klubové aktivity (otevřený klub pro děti a mládež, vč. doprovodných programů) a program konzultace s psychologem pro děti a mládež, event. rodiče s dětmi. Realizace těchto dvou programů pokračuje i v roce 2005, navíc funguje sociálně právní poradenství (Zajacová, 2005).

1.2.1. Struktura programů

Programy jsou strukturovány do těchto základních fází:

1. Plánování činnosti, vytváření pracovních týmů, nábor nových spolupracovníků, konkrétní náplň činnosti:

- monitorování aktuální situace v regionu, vyhodnocení efektivity stávajících programů,
- zjištění poptávky, plánování aktivit dle potřeb regionu,
- vytváření pracovních týmů z hlediska profese, zkušenosti, odbornosti a zájmu,
- nábor nových spolupracovníků (dtto),
- formulace konkrétní náplně jednotlivých služeb (podmínky a pravidla, průběh, cíle, formy spolupráce v komunitě).

2. Propagace veřejnosti, motivace ke spolupráci:

- v předstihu před zahájením aktivit, před plánovanými akcemi: jednotné propagační materiály na veřejně přístupných místech (úřady, školy, knihovny, prostory klubů), internetová prezentace, informace pro tisk,

- speciální akce a dny otevřených dveří pro širší veřejnost, pro donátory,
- aktivní účast na akcích jiných organizací, spolupráce s dalšími organizacemi a institucemi v regionu,
- nabídka a motivace ke spolupráci zejm. místních obyvatel, sounáležitost s komunitou.

3. Vlastní průběh programu:

- příprava, školení pracovníků,
- rámcová náplň programů,
- průběh programů (klubová činnost, výlety a speciální akce, individuální poradenství, odborné poradenství – psycholog, sociálně právní poradenství) – viz dále,
- pravidelné porady pracovních týmů, supervize, dokumentace a monitoring průběhu a efektivity programů,
- ukončení programů.

4. Závěrečné vyhodnocení programu:

- zpětná vazba (od účastníků, rodičů, veřejnosti, supervizora, pracovníků projektu),
- závěrečné vyhodnocení programu a přijetí opatření,
- výstupy z programu: průběžná a závěrečná zpráva.

1.2.2. Popis programů

V oblasti sociální prevence Neposedá o.s. nabízí tyto služby:

A) Program **Klubové aktivity:**

- otevřený klub Neposeda:

Jedná se o klub, který mohou navštěvovat všechny děti od 6 let a mladí lidé zdarma, účast je pro každého dobrovolná. Kluby navštěvují převážně děti a mladí lidé, kteří se z mnoha důvodů nemohou běžně realizovat v zájmových kroužcích a na placených akcích a svůj volný čas tráví obvykle rizikovým způsobem, někteří se nachází v obtížných životních situacích. Snažíme se pro ně vytvořit bezpečné místo, prostor, kam se mohou v případě potíží obrátit. Chceme se tak připojit k systému ochrany ohrožených dětí a celkově přispět k postupnému snižování rizika výskytu sociálně negativních jevů u těchto skupin.

Struktura programu pro tuto věkovou skupinu dětí odpovídá jejich věku a potřebám. Dbáme na aktivní zapojení účastníků a spoluvytváření programu dohromady s nimi, pravidelné střídání činností, nabídku rozmanitých aktivit (sportovní a jiné pohybové činnosti, rozvoj kreativního myšlení, tvůrčí činnosti, využití počítače s internetem, relaxace aj.). Součástí klubů jsou i tématické diskuse, při nichž se zaměřujeme na informovanost dětí, hovoříme o současných problémech apod. Využíváme metody aktivizační, výchovné, metody názorné, slovní i praktické činnosti.

V současné době je klub otevřen vždy v pondělí a ve čtvrtek v odpoledních hodinách (16-18h) tak, aby jej mohl navštívit co nejširší okruh zájemců, program je zajištěn vždy alespoň dvoučlenným týmem pracovníků.

Pro upevnění vazeb mezi účastníky klubů a pracovníky se pořádají cca 1x za měsíc výlety či speciální akce (většinou o víkendu). Připojit se mohou i zájemci, kteří na kluby pravidelně nechodí.

Pracovní tým projektu je jasně strukturovaný, každý zná svá práva a povinnosti a svého „kontaktního“ pracovníka. Pravidelně probíhají intervize vedoucích pracovníků a intervize týmů jednotlivých klubů, na nichž je možnost prodiskutovat problematické situace. Pracovníci klubů se mohou obracet též na koordinátora klubových aktivit. Pravidelně se konají externí supervize (ISEV o.s. – Institut pro supervizi, evaluaci a vzdělávání -

psycholog PhDr. R. Ptáček a sociální pracovníce Mgr. T. Pemová.

Pracovníci projektu jsou zejména absolventi oborů pomáhajících profesí (sociální práce, pedagogika aj.), kteří si své vzdělání nadále zvyšují (VŠ), a kteří se sdružením při zajištění realizace projektu dlouhodobě spolupracují.

B) Program **Konzultace s psychologem**

Děti a mladí lidé, event. rodiče s dětmi (účastníci klubových aktivit anebo příchozí zájemci), mají možnost zdarma využít individuální konzultace s odborníkem – psychologem týkající se celé řady problémů (ve škole, v rodině, drogová problematika aj.). V případě závažnějších problémů zprostředkujeme kontakt se specializovanými institucemi.

Konzultace vede PhDr. Martina Neprašová Ph. D., psycholožka, jež se dlouhodobě zabývá dětskou psychologií. Konzultace jsou poskytovány po dohodě (telefon, e-mail, kontakt přes pracovníky klubů). PhDr. Neprašová bydlela v Běchovicích a sama nás aktivně oslovila a nabídla spolupráci, v navázané spolupráci hodlá pokračovat i nadále.

C) Program **Sociálně právní poradenství**

Jedná se o základní podporu a poradenství pro osoby, jež z různých důvodů nejsou schopny bez vnější podpory vyřešit svou obtížnou životní situaci, v oblasti sociálně právní problematiky (zejm. poskytování rad, zprostředkování informací o právech, kontaktu na jednotlivé instituce).

Poradenství je poskytováno dle závažnosti situace telefonicky, e-mailem nebo po dohodě. Poradenství zajišťuje pracovníci o.s. Neposeda vzdělání v oboru pomáhajících profesí (koordinátor projektu a externí pracovník na dohodu o provedení práce).

1.2.3. Spolupráce v komunitě

V rámci komunity jsme v intenzivním kontaktu s místními úřady, městskou policií, Základní školou Běchovice, MO ČRS Běchovice, místním

oddílem Knoflíkové kopané a řadou místních obyvatel.

S představiteli místních úřadů konzultujeme služby z hlediska potřebnosti a vhodnosti jednotlivých forem služeb, ve spolupráci s městskou policií monitorujeme a vyhledáváme místa, kde často tráví svůj volný čas rizikové skupiny mládeže. ZŠ Běchovice i místní úřady s námi spolupracují při zajišťování propagace naší činnosti a v oblasti motivace potencionálních frekventantů k účasti. MO ČRS Běchovice a místní oddíl Knoflíkové kopané společně s námi připravují některé akce pro veřejnost, tyto dva subjekty mohou ve vymezených časech zdarma využívat naši klubovnu pro svou činnost.

Obyvatelé komunity nám poskytují zpětnou vazbu a podněty k dalším aktivitám, někteří s námi již spolupracují v programech, které nabízíme.

1.3. Plánované programy (rok 2006)

Při plánování další nabídky vycházíme z aktuální situace na území správního obvodu Praha 21 a poptávky místní správy a místních občanů. Pro rok 2006 chystáme rozšíření otevřeného klubu a konzultací s psychologem a plánujeme nabídku nových služeb - nízkoprahový klub pro mládež a klubu pro maminky (tatínky) s dětmi na mateřské dovolené.

Spolupracujeme s místními radnicemi a městskou policií a monitorujeme místa, kde se schází rizikové skupiny dospívající mládeže. Všechny zainteresované strany jsou si vědomy faktu, že výše uvedení nemají kde trávit svůj volný čas, a jsou ohroženi negativními jevy společnosti. Ohledně klubu maminek nás aktivně oslovily místní maminky s žádostí o zavedení této služby, zároveň mají zájem se do realizace těchto činností zapojit.

Analýzou situace v regionu Praha 21 bych ráda odhalila další „prázdná místa“ v současné nabídce.

1.3.1. Popis plánovaných programů

Nabídku služeb plánujeme rozšířit následujícím způsobem:

A) Program **Klubové aktivity**

- otevřený klub Neposeda:

Pro rok 2006 plánujeme rozšířit stávající nabídku o další den v týdnu a možnost individuálních konzultací s vedoucím pracovníkem klubu (cca 1 hodinu před začátkem klubu).

- nízkoprahový klub:

Činnost nízkoprahového klubu plánujeme zahájit v průběhu roku 2006. Klub bude otevřen alespoň 2 dny v týdnu v podvečerních hodinách (17-20h) tak, aby jej mohl navštívit co nejširší okruh zájemců. Součástí nabídky bude možnost individuálních konzultací i mimo otevírací hodiny klubu s vedoucím pracovníkem klubu (cca 1 hodinu před začátkem klubu). Program bude zajištěn vždy alespoň dvoučlenným týmem pracovníků. Realizaci tohoto programu budeme konzultovat s odborníky z oboru.

Jedná se o klub, který mohou navštěvovat mladí lidé od 12 let do cca 21 let zdarma, účast je pro každého dobrovolná. Možnost přijít do klubovny není omezena původem účastníka, jeho názory či přesvědčením, pohlavím, zdravotním stavem ani životním stylem. Klub je určen mladým lidem, kteří jsou ohroženi negativními jevy společnosti. Mnoho z nich se neumí či nechce realizovat jiným způsobem a tak svůj volný čas běžně tráví s partou „na ulici“, objevují se rizikové formy chování (generační konflikty, rasismus, experimenty se zneužíváním omamných látek, vandalství a jiné formy delikventního chování). Často se ocitají v obtížných životních situacích, které sami nemohou či neumí řešit (rozpad rodiny, nové partnerské vztahy rodičů, časté stěhování, školní problémy aj.) Snažíme se pro ně vytvořit bezpečné místo pro trávení volného času, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky, aby v případě zájmu mohli svoji nepříznivou sociální situaci řešit.

Klub nabízí základní vybavení pro volnočasové aktivity (stolní hry, pomůcky na žonglování, stolní fotbal, ping-pong, PC s internetem, CD přehrávač aj.), které mohou účastníci využít dle svého uvážení. Pracovníci klubu asistují účastníkům při jejich svépomocných aktivitách (každý má prostor pro seberealizaci – možnost přijít se svými nápady a realizovat je) a připravují pro ně základní nabídku programů. Fungování klubu a práva a povinnosti jeho účastníků a další stanovují písemně vyhotovená klubová pravidla, jež vznikají „dohodou“ mezi účastníky a pracovníky klubu. Pro upevnění vazeb mezi účastníky klubů a pracovníky se pořádají cca 1x za měsíc výlety či speciální akce.

Hlavní součástí práce však tvoří sociální služby realizované v rámci kontaktní práce. Jedná se o poradenství, informační servis apod. v přímé práci s klientem (převážně s jednotlivcem formou rozhovoru). Základem je vytvoření vzájemného vztahu důvěry pracovníků a účastníků klubů a pozitivní vliv na budoucí chování účastníků.

- klub pro rodiče s dětmi:

Činnost klubu plánujeme zahájit v polovině roku 2006. Klub bude otevřen alespoň 2 dny v týdnu v dopoledních hodinách (10-12h) tak, aby jej mohl navštívit co nejširší okruh zájemců. Program bude zajištěn vždy alespoň dvoučlenným týmem pracovníků. Realizaci tohoto programu budeme konzultovat s odborníky z oboru.

Jedná se o klub, který mohou navštěvovat maminky, event. rodiče, na mateřské dovolené se svými dětmi, účast je pro každého dobrovolná.

Klubové činnosti mají pozitivní dopad na účastníky – přispívají k pozitivnímu rozvoji dětí v kolektivu ostatních (změna role mezi vrstevníky, změna role rodiče) a rozvoji jejich dovedností (nabídka podnětných aktivit). Dále předchází sociálnímu vyloučení maminek, event. rodičů, na mateřské dovolené z běžné společnosti, snižují dopady izolace, do níž se dlouhodobou péčí o dítě dostávají.

V rámci klubu umožníme maminkám, event. rodičům, setkávat se s ostatními, nalézat nové přátele, vyměňovat si zkušenosti v klidném prostředí, pomoc svépomocí, vzájemné naslouchání, poradenství. Součástí nabídky budou tvořivé, vzdělávací, sportovní a další podobné aktivity a jednorázové akce. Doplnkovou část budou tvořit přednášky, besedy a „posezení“ rodičů, pro umožnění vyřídit si neodkladné úřední záležitosti nabídneme krátkodobé hlídání dětí.

B) Program **Konzultace s psychologem**

Pro rok 2006 plánujeme rozšíření stávající nabídky o internetovou prezentaci (šikana, závislosti apod.), event. internetové poradenství.

C) Program **Sociálně právní poradenství**

Rozsah a forma poradenství bude v roce 2006 zachována.

2. Komunita

2.1. *Definice pojmu komunita*

Nejprve je třeba vymežit samotný pojem komunita. Můžeme začít od definice, jež říká: „Pod pojmem komunita se obvykle v nejobecnějších analytických rovinách chápe jakákoli množina lidských jedinců, kteří mají společný nějaký soubor definovatelných rysů, v krajním případě i jen jeden takový rys, kterým mohou být rozlišováni od jedinců jiných. Obecně vzato může jít o rysy nejruznější oborové, metodické i věcné povahy...“ (Zima, 1999, s. 149).

Pojem komunita z hlediska pomáhajících profesí (v britském pojetí) velmi dobře popisuje P. Hartl v knize Komunita občanská a komunita terapeutická (1997, s. 24-25). Další sadu definic poskytuje kniha Vstupních textů k tří denním seminářům programu CPSI (Iniciativa na podporu partnerství v komunitách) (2001, s. 21-26). Jak jej lze vymežit z hlediska sociální práce? Uvedu zde celkem tři definice různých autorů, které jsou mému chápání tohoto pojmu nejbližší:

1. „lidské společenství, např. sousedství“, (Hartl, 1997, s. 217),
2. „přirozené společenství v určité lokalitě nebo skupina lidí sdílející určité definované zájmy“, (Řezníček, 1994, s. 72),
3. „společenství lidí žijících či kooperujících v jedné instituci nebo v jedné lokalitě“, (Matoušek, 2003, s. 92).

Pod pojmem komunita v této práci rozumím obyvatele žijící v lokalitě městské části Praha 21, tj. na území Běchovic, Újezdu nad Lesy, Koloděj a Klánovic. Za spojující prvek považuji dynamický prostor, v němž obyvatelé společně žijí, otevřený pro setkání a vztahy.

2.2. Role Neposeda o.s. v komunitě

Neziskové organizace jsou jedním z mnoha aktérů, již ovlivňují život v dané komunitě. Významnou roli sehrávají při prezentaci názorů a stanovisek, jež se života v komunitě dotýkají.

Dle Vstupních textů k třídenním seminářům programu CPSI (Iniciativa na podporu partnerství v komunitách) (2001) mohou neziskové organizace v komunitě zaujímat role zprostředkovatele či iniciátora. Zprostředkovatel se zajímá o specifickou oblast života komunity, zaměřuje se na sběr názorů různých organizací, institucí a obyvatel komunity. Iniciátor identifikuje potřeby komunity, nalézá a zavádí možná řešení, v rámci tohoto procesu obvykle vyhledává spolupráci dalších organizací, institucí a jednotlivců.

S činností neziskové organizace v sociální oblasti je spojena i komunitní sociální práce. Pro komunitní práci je typický fakt, že se uskutečňuje ve prospěch většího počtu lidí, je k ní potřeba spolupráce a podpora místních představitelů státní správy a samosprávy a aktivně se v ní angažují účastníci z řad obyvatelstva. Sociální pracovníci v komunitní sociální práci dle Řezníčka (1994) hrají úlohu podněcovatelů a organizátorů této činnosti. Samozřejmým předpokladem je znalost příslušné lokality a jejích institucí.

Hartl (1997, s. 27) uvádí definici komunitní práce dle Younghusbandové (1959): „Jedna ze tří metod sociální práce, která se zaměřuje zejména na pomoc lidem v rámci místní komunity, snaží se určit jejich sociální potřeby, zvážit nejúčinnější způsoby jejich naplnění a začít na nich pracovat do té míry, jak to umožňují zdroje, které mají k dispozici.“

Neposeda o.s. svými aktivitami naplňuje cíle, jež si vytyčilo, a snaží se dostat svému poslání. V současné době usilujeme o zavedení nových forem sociální práce a sociálních služeb v regionu Praha 21, které jsou dosud pro jeho obyvatele těžko dostupné či nedostupné. Začali jsme tím, že jsme vyplnili „viditelně prázdné místo“. V rozšiřování nabídky chceme nadále pokračovat. Dostatečnou znalost aktuální situace v lokalitě považujeme za důležité a potřebné. Naší snahou je nalezení, popřípadě vytvoření

možností a příležitostí pro uplatnění místních obyvatel, hledáme zdroje přímo v komunitě. Komunitu pojmáme jako celek (se všemi obyvateli, institucemi, potřebami) a svou roli nahlížíme v kontextu celé komunity, identifikovali jsme se s rolí iniciátora.

2.3. Proces komunitního plánování

Pojmem komunitní plánování se rozumí proces „přímého vyjednávání mezi zřizovateli, poskytovateli a uživateli služeb, jehož cílem je zlepšit místní sociální politiku či charakter sociálních služeb, případně dalších souvisejících služeb.“ (Matoušek, 2003, s. 94). Namísto označení zřizovatelé se též používá pojem zadavatelé služeb.

Prakticky se v procesu komunitního plánování jedná o zjištění situace ve vybrané lokalitě v oblasti poskytovaných služeb a zároveň potřeb, které nejsou naplněny. Srovnáním těchto dvou ukazatelů vzniká v procesu vyjednávání všech zainteresovaných stran komunitní plán. Komunitní plán je konsensem mezi tím, co je možné a co je potřebné. (Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb, 2004). Nejedná se o konečný a neměnný výsledek, proces komunitního plánování je kontinuální, opakující se a na základě pravidelné analýzy skutečností se komunitní plán variabilně obměňuje.

Komunitní plán zajišťuje efektivní fungování sociálních služeb a umožňuje účelně využívat finančních prostředků. To konkrétně znamená, že služby jsou dostupné, jsou na kvalitativně vyšší úrovni, reagují na aktuální potřeby uživatelů, jsou transparentní, finanční prostředky jsou vynakládány jen na takové služby, které jsou potřebné apod.

Komunitní plánování je v České republice zaváděno Ministerstvem práce a sociálních věcí podle britských zkušeností již od roku 1999. Do současné doby bylo v procesu komunitního plánování postupně zapojeno několik desítek měst téměř ve všech krajích ČR. Komunitní plánování sociálních

služeb však bylo na různých místech prováděno různým způsobem a odlišnými metodami, tudíž i s různými výsledky a v rozdílné kvalitě, navíc stále existují regiony, pro něž je problematika komunitního plánování vzdálená.

3. Diagnóza komunity

V souladu s teorií procesu komunitního plánování považuji za jádro zjistit potřeby a názory lidí na sociální služby a jejich fungování, tzn. zmapovat poptávku. Zároveň je důležité orientovat se též v nabídce, tj. jaké služby, jakými poskytovateli, pro jaké cílové skupiny jsou v dané lokalitě aktuálně poskytovány. Jako další z možných podkladů lze přihlížet i k obecnějším přehledům (např. demografické údaje). Všechna nasbíraná data dle výše uvedeného klíče pak mohou být použita k nastartování procesu komunitního plánování.

Pro tento účel jsem zvolila jsem metodu diagnózy komunity vytvořenou CPSI (Iniciativa na podporu partnerství v komunitách) pro potřeby komunitního plánování.

3.1. Úvod

Diagnóza komunity je nástroj na komplexní mapování komunity. Mapuje a spojuje sedm profilů komunity: teritoriální, demografický, ekonomický, profil služeb, institucionální, antropologický a psychologický profil. Je zřejmé, že univerzální návody nefungují. Proto je vždy potřeba respektovat místní zvláštnosti a využít zdrojů, jež pocházejí přímo z komunity – pak jsou možné intervence a aktivity směřující k zvyšování kvality života v komunitě. (Čítanka pre pokročilé neziskové organizácie, 2000).

Správní obvody byly vytvořeny Magistrátem hlavního města Prahy se záměrem přenesení státní správy „blíže občanům“. Suverenita představitelů samosprávy zůstala nedotčena. Vzhledem k tomu, že Úřad městské části Praha 21 (Újezd nad Lesy) je pro ostatní městské části tohoto obvodu ve věcech státní správy úřadem nadřazeným, rozhodla jsem se analyzovat situaci na celém tomto území.

3.2. Metoda diagnózy komunity

3.2.1. Teritoriální profil

Vymezení území, hranice

Správní obvod Praha 21 se nachází na východním konci Prahy a zabírá 27 km². Tvoří jej čtyři městské části: Běchovice, Klánovice, Koloděje a Újezd nad Lesy.

Tyto městské části se staly součástí Prahy v rámci územního růstu v roce 1974. Klánovice, Újezd nad Lesy a Koloděje jsou hraničními částmi Prahy. Sousedícími městskými částmi jsou Horní Počernice (správní obvod Praha 20), Dolní Počernice (správní obvod Praha 14), Dubeč (správní obvod Praha 15) a Uhřetěves (správní obvod Praha 22).

Běchovice mají rozlohu 683 ha s hustotou obyvatelstva 225 osob/km², rozloha Klánovic je 590 ha s hustotou obyvatelstva 437 osob/km², Koloděje mají rozlohu 375 ha s hustotou obyvatelstva 222 osob/km² a rozloha Újezdu nad Lesy činí 1.014 ha s hustotou obyvatelstva 702 osob/km². Celková rozloha území správního obvodu Praha 21 je 2.662 ha s hustotou obyvatelstva 453 osob/km².

Běchovice mají 46 ulic a 546 adres, Klánovice 85 ulic a 1.253 adres, Koloděje 40 ulic a 392 adres a Újezd nad Lesy 125 ulic a 2.483 adres.

Zdroje informací

Data jsem získala ze statistik Českého statistického úřadu, Ministerstva vnitra ČR, studiem map, vlastním pozorováním, z informací poskytnutých úředníky jednotlivých městských částí a rozhovory s místními obyvateli.

Historické, památkové oblasti

Dominantou *Běchovic* je objekt č.p. 1 Stará pošta (zájezdní hostinec) z roku

1780, který je vyhlášen nemovitou kulturní památkou selské architektury od roku 1964. Nemovitou památkou byla v roce 2003 prohlášena tvrz Slavětice v *Klánovicích*. V *Kolodějích* se nachází 5 nemovitých kulturních památek: č.p. 1, Zámek, katolický kostel Povýšení sv. Kříže, klasicistní sálová stavba z let 1806-1807 a krucifix, dále socha sv. Jana Nepomuckého poblíž zámku a socha sv. Floriána při vjezdu do hospodářského dvora. V *Újezdu nad Lesy* je nemovitou kulturní památkou prohlášena vila č.p. 59.

Zdroje informací

Data jsem získala ze seznamů Národního památkového ústavu a Magistrátu hlavního města Prahy, studiem map, vlastním pozorováním, z informací poskytnutých úředníky jednotlivých městských částí.

Vodní toky, zelené oblasti, přírodní památky

Na severním okraji Klánovického lesa pramení Blatovský potok, který skrytě protéká Klánovickým lesem a v mokřadu mezi Újezdem nad Lesy a Běchovicemi se vlévá do potoka Běchovického.

Běchovický potok pramení na jižním okraji Újezdu nad Lesy a tvoří pomyslnou spojnici mezi Újezdem nad Lesy a Běchovicemi. Uprostřed Běchovic potok vytváří malou vodní plochu, dále pokračuje nepřístupným územím a zanedlouho se vlévá do Rokytky.

Lítožnicí (směr od Dubče do Běchovic) protéká Říčanský potok, cesta podél něj však není možná. Říčanský potok ústí do Rokytky na úrovni Běchovic mezi ulicí Českobrodskou a železniční tratí.

Největším vodním tokem je Rokytky, jež protéká Kolodějemi (největší část se nachází na území nepřístupné zámecké obory) a Běchovicemi a pokračuje dále na Prahu.

Registrované významné krajinné prvky na Magistrátu hlavního města Prahy jsou Křídový výchoz Na vrchách, Remízek u Stacha a Zamokřená louka u Golfu. Pozemky na vybudování golfového hřiště věnoval kníže Lichtenstein

a práce financoval baron Ringhoffer. Poprvé se zde hrálo roku 1937 a do začátku války vznikla i budova klubovny s restaurací. V roce 1950 byl Golf club Praha zrušen a vlastní golf byl označen za buržoazní přežitek. Následně byla hřiště, mající v té době rozlohu 86 ha, postupně rozorána a zalesněna. V roce 1991 byl objekt vrácen obnovenému Golf klubu Praha a v současnosti se vede spor o obnovu golfových hřišť.

Přírodní památky na území správního obvodu jsou Klánovický les a Lítožnice. Klánovický les tvoří cca 1.000 ha na území Prahy. Jako chráněné území byl vyhlášen v roce 1982. Území se nachází v rozmezí nadmořských výšek 245 – 265 m. n. m. Jsou zde chráněna zajímavá lesní společenství, bohatá mykologická a entomologická lokalita, bylo zde napočítáno na 60 druhů hnízdícího ptactva. V Klánovicích se nachází dub letní, který byl Magistrátem hlavního města Prahy vyhlášen památným stromem. Mezi Dubčí a Běchovicemi se nachází oblast nazývaná Lítožnice, jež je chráněným územím od roku 1988. Jedná se o prostor zaniklé středověké farní vesnice, v současnosti jsou zde tři rybníky, zalesněné stráně a zamokřená louka se společenstvy vlhkomilné květeny, jedná se o ornitologickou lokalitu.

Zdroje informací

Data jsem získala ze statistik Českého statistického úřadu a odborů Magistrátu hlavního města Prahy, studiem map, vlastním pozorováním, z informací poskytnutých úředníky jednotlivých městských částí a rozhovory s místními obyvateli.

Dostupnost, cesty

Běchovicemi a Újezdem nad Lesy prochází hlavní silnice I/12 na Kolín. Dostupnost do centra je vedle automobilové dopravy zajištěna buď vlakem z Běchovic a Klánovic (na Masarykovo nádraží) nebo městskou hromadnou dopravou, z Běchovic, Klánovic a Újezdu nad Lesy na Černý Most (metro B), z Koloděj na Skalku (metro A). V blízkosti stanice Nádraží Běchovice se nachází záchytné parkoviště P+R.

Zdroje informací

Data jsem získala z informací Dopravního podniku hlavního města Prahy, Českých drah a.s., z odborů Magistrátu hlavního města Prahy, vlastním pozorováním, z informací poskytnutých úředníky jednotlivých městských částí a rozhovory s místními obyvateli.

Znečištěné a zdevastované plochy

Na území se nenachází žádné větší znečištěné či zdevastované plochy. Městské části se potýkají s výskytem menších černých skládek zejména na odlehlých a okrajových plochách městských částí.

Zdroje informací

Data jsem získala z informací Městské policie hlavního města Prahy, z informací poskytnutých úředníky jednotlivých městských částí a vlastním pozorováním.

3.2.2. Demografický profil

Počet obyvatel celkem

Dle Ministerstva vnitra ČR činí počet obyvatel správního obvodu Praha 21 k 31. 10. 2005 celkem 14.984, z toho 7.599 mužů (6.464 + 1.135 mladších 15 let) a 7.385 žen (6.348 + 1.037 mladších 15 let).

Rozdělení v jednotlivých městských částech je následující: v Běchovicích žije celkem 2.357 obyvatel, z toho 1.316 mužů (1.177 + 139 mladších 15 let) a 1.041 žen (927 + 114 mladších 15 let), v Klánovicích je celkový počet obyvatel 2.928, z toho 1.426 mužů (1.184 + 242 mladších 15 let) a 1.502 žen (1.267 + 235 mladších 15 let), Koloděje mají 1.166 obyvatel, z toho 608 mužů (526 + 82 mladších 15 let) a 558 žen (482 + 76 mladších 15 let) a Újezd nad Lesy celkem 8.533 obyvatel, z toho 4.249 mužů (3.577 + 672 mladších 15 let) a 4.284 žen (3.672 + 612 mladších 15 let).

Ve všech městských částech jsem oproti výsledkům Sčítání lidu, domů

a bytů v roce 2001 zaznamenala přírůstek obyvatel. Tyto změny jsou zejména způsobeny migrací obyvatelstva. Domnívám se, že i přesto je možné výsledky sčítání v této práci použít, neboť ukazují strukturu obyvatelstva a probíhající procesy, které nárůst počtu obyvatel v takové míře neovlivní.

Počet obyvatel z hlediska pohlaví, věku, vzdělání a dalších ukazatelů

Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 vykazaly počet obyvatel žijících na území správního obvodu Praha 21 celkem 12.064 (přírůstek proti roku 1991 1.345, tj. 12,5 %), z toho 5.939 mužů a 6.125 žen.

Počet obyvatel ve věku 0-14 let činí 1.847 (978 mužů, 869 žen), tj. 15,3 %, ve věku 15-59 let 8.212 (4.059 mužů, 4.153 žen), tj. 68,1 % a 60 a více 2.005 (902 mužů, 1.103 žen), tj. 16,6 %. Průměrný věk obyvatel je 38,7 let. Podíl obyvatel dle stavu: 36,3 % svobodní, 50,3 % ženatí, vdané, 6,7 % rozvedení a 5,9 % ovdovělí.

Počet obyvatel podle náboženského vyznání: 8.301 bez vyznání, tj. 68,8 %, 2.779 věřících, tj. 23 %, z toho 2.048 Církev římskokatolická, tj. 17,0 %, 162 Českobratrská církev evangelická, tj. 1,3 %, 111 Církev československá husitská, tj. 0,9 %, 984 nezjištěno, tj. 8,2 %.

Počet obyvatel ve věku 15 a více let podle ukončeného vzdělání: 1.614 základní a neukončené vzdělání, tj. 15,8 %, 3.079 vyučení a střední odborné bez maturity, tj. 30,1 %, 3.220 úplné střední s maturitou, tj. 31,5 %, 494 vyšší odborné a nástavbové, tj. 4,7 % a 1.594 vysokoškolské, tj. 15,6 %.

Počet obyvatel z hlediska různých ukazatelů dle městských částí

Běchovice

Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 vykazaly počet obyvatel žijících na území městské části Běchovice celkem 1.538 (úbytek proti roku 1991 67, tj. 4,2 %), z toho 738 mužů a 800 žen.

Počet obyvatel ve věku 0-14 let činí 225 (121 mužů, 104 žen), tj. 14,6 %,

ve věku 15-59 let 972 (471 mužů, 501 žen), tj. 63,2 % a 60 a více 341 (146 mužů, 195 žen), tj. 22,2 %. Průměrný věk obyvatel je 41,2 let. Podíl obyvatel dle stavu: 32,3 % svobodní, 51,8 % ženatí, vdané, 6,4 % rozvedení a 9,0 % ovdovělí.

Počet obyvatel podle náboženského vyznání: 1.016 bez vyznání, tj. 66,1%, 374 věřící, tj. 24,3 %, z toho 247 Církev římskokatolická, tj. 16,1 %, 28 Českobratrská církev evangelická, tj. 1,8 %, 16 Církev československá husitská, tj. 1,1 %, 148 nezjištěno, tj. 9,6 %.

Počet obyvatel ve věku 15 a více let podle ukončeného vzdělání: 229 základní a neukončené vzdělání, tj. 17,4 %, 493 vyučení a střední odborné bez maturity, tj. 37,6 %, 373 úplné střední s maturitou, tj. 28,4 %, 54 vyšší odborné a nástavbové, tj. 4,1 % a 139 vysokoškolské, tj. 10,6 %.

Klánovice

Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 vykazaly počet obyvatel žijících na území městské části Klánovice celkem 2.578 (přírůstek proti roku 1991 239, tj. 10,2 %), z toho 1.239 mužů a 1.339 žen.

Počet obyvatel ve věku 0-14 let činí 409 (211 mužů, 198 žen), tj. 15,9 %, ve věku 15-59 let 1.634 (792 mužů, 842 žen), tj. 63,4 % a 60 a více 535 (236 mužů, 299 žen), tj. 20,8 %. Průměrný věk obyvatel je 40,2 let. Podíl obyvatel dle stavu: 36,5 % svobodní, 49,4 % ženatí, vdané, 6,5 % rozvedení a 6,5 % ovdovělí.

Počet obyvatel podle náboženského vyznání: 1.618 bez vyznání, tj. 62,8%, 721 věřící, tj. 28,0 %, z toho 543 Církev římskokatolická, tj. 21,1 %, 55 Českobratrská církev evangelická, tj. 2,1 %, 31 Církev československá husitská, tj. 1,2 %, 239 nezjištěno, tj. 9,3 %.

Počet obyvatel ve věku 15 a více let podle ukončeného vzdělání: 280 základní a neukončené vzdělání, tj. 12,9 %, 577 vyučení a střední odborné bez maturity, tj. 26,6 %, 691 úplné střední s maturitou, tj. 31,9 %, 145 vyšší odborné a nástavbové, tj. 6,7 % a 413 vysokoškolské, tj. 19,0 %.

Koloděje

Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 vykázaly počet obyvatel žijících na území městské části Koloděje celkem 832 (přírůstek proti roku 1991 204, tj. 32,5 %), z toho 411 mužů a 421 žen.

Počet obyvatel ve věku 0-14 let činí 140 (67 mužů, 73 žen), tj. 16,8 %, ve věku 15-59 let 540 (278 mužů, 262 žen), tj. 64,9 % a 60 a více 152 (66 mužů, 86 žen), tj. 18,3 %. Průměrný věk obyvatel je 39,0 let. Podíl obyvatel dle stavu: 35,1 % svobodní, 52,3 % ženatí, vdané, 5,8 % rozvedení a 6,9 % ovdovělí.

Počet obyvatel podle náboženského vyznání: 582 bez vyznání, tj. 70,0%, 220 věřící, tj. 26,4 %, z toho 175 Církev římskokatolická, tj. 21,0 %, 8 Českobratrská církev evangelická, tj. 1,0 %, 4 Církev československá husitská, tj. 0,5 %, 30 nezjištěno, tj. 3,6 %.

Počet obyvatel ve věku 15 a více let podle ukončeného vzdělání: 120 základní a neukončené vzdělání, tj. 17,3 %, 285 vyučení a střední odborné bez maturity, tj. 41,2 %, 178 úplné střední s maturitou, tj. 25,7 %, 22 vyšší odborné a nástavbové, tj. 3,2 % a 83 vysokoškolské, tj. 12,0 %.

Újezd nad Lesy

Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 vykázaly počet obyvatel žijících na území městské části Újezd nad Lesy celkem 7.116 (přírůstek proti roku 1991 969, tj. 15,8 %), z toho 3.551 mužů a 3.565 žen.

Počet obyvatel ve věku 0-14 let činí 1.073 (579 mužů, 494 žen), tj. 15,1 %, ve věku 15-59 let 5.066 (2.518 mužů, 2.548 žen), tj. 71,2 % a 60 a více 977 (454 mužů, 523 žen), tj. 13,7 %. Průměrný věk obyvatel je 37,6 let. Podíl obyvatel dle stavu: 37,2 % svobodní, 50,2 % ženatí, vdané, 6,9 % rozvedení a 4,9 % ovdovělí.

Počet obyvatel podle náboženského vyznání: 5.085 bez vyznání, tj. 71,5%, 1.464 věřící, tj. 20,6 %, z toho 1.083 Církev římskokatolická, tj. 15,2 %, 1.464 věřící, tj. 20,6 %, z toho 1.083 Církev římskokatolická, tj. 15,2 %, 1.464 věřící, tj. 20,6 %, z toho 1.083 Církev římskokatolická, tj. 15,2 %, 1.464 věřící, tj. 20,6 %, z toho 1.083 Církev římskokatolická, tj. 15,2 %.

71 Českobratrská církev evangelická, tj. 1,0 %, 60 Církev československá husitská, tj. 0,8 %, 567 nezjištěno, tj. 8,0 %.

Počet obyvatel ve věku 15 a více let podle ukončeného vzdělání: 985 základní a neukončené vzdělání, tj. 16,3 %, 1.724 vyučení a střední odborné bez maturity, tj. 28,5 %, 1.978 úplné střední s maturitou, tj. 32,7 %, 273 vyšší odborné a nástavbové, tj. 4,5 % a 959 vysokoškolské, tj. 15,9 %.

Počet obyvatel na jednoho městského úředníka

Poměrem počtu úředníků a počtu obyvatel jednotlivých městských částí vychází na 1 úředníka Úřadu MČ Běchovice 295 obyvatel, na 1 úředníka Úřadu MČ Klánovice 293 obyvatel, na 1 úředníka Úřadu MČ Koloděje 292 obyvatel a na 1 úředníka Úřadu MČ Újezd nad Lesy 131 obyvatel.

Počet imigrantů

Na území správního obvodu žije 86 cizinců s povolením k dlouhodobému pobytu.

Zdroje informací

Data jsem získala ze statistik Českého statistického úřadu, zejména Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001, odborů Magistrátu hlavního města Prahy, Centrálního registru občanů a z informací poskytnutých úředníky jednotlivých městských částí.

3.2.3. Ekonomický profil

Ekonomická aktivita obyvatelstva

Počet ekonomicky aktivních obyvatel správního obvodu Praha 21 činí 6.555, z toho zaměstnaných osob je 6.277 a osob evidovaných na úřadu práce 278. Skupina zaměstnaných zahrnuje 276 pracujících důchodců a 115 žen na mateřské dovolené. Z ekonomicky aktivních je 71,2 % zaměstnanců, 4,9 % zaměstnavatelů a 18,0 % osob samostatně výdělečně činných. Počet ekonomicky neaktivních obyvatel činí 5.345, z toho je 2.133

nepracujících důchodců, tj. 39,9 % a 2.100 žáků, studentů a učňů, tj. 57,4 %. Míra ekonomické aktivity činí 54,3 % (60,2 % muži, 48,6 % ženy).

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel ve vybraných odvětvích činí v oblasti zemědělství, lesnictví a rybolovu 1,2 %, v oblasti průmyslu 14,8 %, v oblasti stavebnictví 8,7 %, v oblasti obchodu a oprav 14,6 %, v oblasti pohostinství a ubytování 3,4 %. Podíl ekonomicky aktivních obyvatel vyjíždějících za prací mimo hlavní město Prahu je 5,4 %.

Ekonomická aktivita obyvatelstva dle městských částí

Běchovice

Počet ekonomicky aktivních obyvatel městské části Běchovice činí 794, z toho zaměstnaných osob je 757 a osob evidovaných na úřadu práce 37. Skupina zaměstnaných zahrnuje 44 pracujících důchodců a 19 žen na mateřské dovolené. Z ekonomicky aktivních je 68,3 % zaměstnanců, 3,5 % zaměstnavatelů a 19,6 % osob samostatně výdělečně činných. Počet ekonomicky neaktivních obyvatel činí 726, z toho je 371 nepracujících důchodců, tj. 51,1 % a 212 žáků, studentů a učňů, tj. 44,8 %. Míra ekonomické aktivity činí 51,6 % (59,5 % muži, 44,4 % ženy).

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel ve vybraných odvětvích činí v oblasti zemědělství, lesnictví a rybolovu 1,6 %, v oblasti průmyslu 15,5 %, v oblasti stavebnictví 10,0 %, v oblasti obchodu a oprav 17,1 %, v oblasti pohostinství a ubytování 3,9 %. Podíl ekonomicky aktivních obyvatel vyjíždějících za prací mimo hlavní město Prahu je 4,0 %.

Klánovice

Počet ekonomicky aktivních obyvatel městské části Klánovice činí 1.294, z toho zaměstnaných osob je 1.239 a osob evidovaných na úřadu práce 55. Skupina zaměstnaných zahrnuje 79 pracujících důchodců a 21 žen na mateřské dovolené. Z ekonomicky aktivních je 66,1 % zaměstnanců, 6,9 % zaměstnavatelů a 21,1 % osob samostatně výdělečně činných. Počet ekonomicky neaktivních obyvatel činí 1.238, z toho je 539 nepracujících

důchodců, tj. 43,5 %, a 432 žáků, studentů a učňů, tj. 54,0 %. Míra ekonomické aktivity činí 50,2 % (57,9 % muži, 43,1 % ženy).

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel ve vybraných odvětvích činí v oblasti zemědělství, lesnictví a rybolovu 1,3 %, v oblasti průmyslu 12,8 %, v oblasti stavebnictví 9,3 %, v oblasti obchodu a oprav 14,4 %, v oblasti pohostinství a ubytování 4,3 %. Podíl ekonomicky aktivních obyvatel vyjíždějících za prací mimo hlavní město Prahu je 4,7 %.

Koloděje

Počet ekonomicky aktivních obyvatel městské části Koloděje činí 441, z toho zaměstnaných osob je 427 a osob evidovaných na úřadu práce 14. Skupina zaměstnaných zahrnuje 13 pracujících důchodců a 7 žen na mateřské dovolené. Z ekonomicky aktivních je 66,0 % zaměstnanců, 6,3 % zaměstnavatelů a 20,4 % osob samostatně výdělečně činných. Počet ekonomicky neaktivních obyvatel činí 388, z toho je 168 nepracujících důchodců, tj. 43,3 %, a 140 žáků, studentů a učňů, tj. 54,9 %. Míra ekonomické aktivity činí 53,0 % (61,1 % muži, 45,1 % ženy).

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel ve vybraných odvětvích činí v oblasti zemědělství, lesnictví a rybolovu 1,1 %, v oblasti průmyslu 16,8 %, v oblasti stavebnictví 9,3 %, v oblasti obchodu a oprav 15,7 %, v oblasti pohostinství a ubytování 3,9 %. Podíl ekonomicky aktivních obyvatel vyjíždějících za prací mimo hlavní město Prahu je 5,6 %.

Újezd nad Lesy

Počet ekonomicky aktivních obyvatel městské části Újezd nad Lesy činí 4.026, z toho zaměstnaných osob je 3.854 a osob evidovaných na úřadu práce 140. Skupina zaměstnaných zahrnuje 140 pracujících důchodců a 78 žen na mateřské dovolené. Z ekonomicky aktivních je 73,9 % zaměstnanců, 4,3 % zaměstnavatelů a 16,3 % osob samostatně výdělečně činných. Počet ekonomicky neaktivních obyvatel činí 2.993, z toho je 1.055 nepracujících důchodců, tj. 35,2 % a 1.316 žáků, studentů a učňů,

tj. 62,1 %. Míra ekonomické aktivity činí 56,6 % (61,1 % muži, 52,0 % ženy).

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel ve vybraných odvětvích činí v oblasti zemědělství, lesnictví a rybolovu 1,0 %, v oblasti průmyslu 15,2 %, v oblasti stavebnictví 8,2 %, v oblasti obchodu a oprav 14,1 %, v oblasti pohostinství a ubytování 3,0 %. Podíl ekonomicky aktivních obyvatel vyjíždějících za prací mimo hlavní město Prahu je 5,8 %.

Zdroje informací

Data jsem získala ze statistik Českého statistického úřadu, Pražské správy sociálního zabezpečení pro Prahu 9, Úřadu práce pro Prahu 9, 14 a 21 a z informací poskytnutých úředníky jednotlivých městských částí.

Domy, byty, domácnosti

Počet domů na území správního obvodu Praha 21 činí 3.407, z nich je trvale obydleno 2.958. Počet trvale obydlených domů oproti roku 1991 vzrostl o 538, tj. 22,2 %. Z celkového počtu tvoří rodinné domy 94,4 % a panelové domy 4,2 %. Plynem ze sítě je vybaveno 77,8 % domů, veřejným vodovodem 98,1 %, přípojkou na kanalizaci 70,5 %.

Celkový počet bytů je 4.889, z toho v rodinných domech 3.654. Trvale obydleno je 4.279 bytů, z toho v rodinných domech 3.125. Počet trvale obydlených bytů oproti roku 1991 vzrostl o 697, tj. 19,5 %. Plynem ze sítě je vybaveno 74,0 % trvale obydlených bytů, vodovodem v bytě 98,2 %, ústředním (etážovým) topením 88,9 %, koupelnou (sprchovým koutem) v bytě 96,5 %, splachovacím záchodem v bytě 96,6 %.

Podíl trvale obydlených bytů podle právního důvodu užívání je: ve vlastním domě 62,4 %, v osobním vlastnictví 2,1 %, nájemní 21,1 %, členů stavebního bytového družstva 3,6 %, členů družstva nájemců 0,2 %.

Počet osob na jeden trvale obydlený byt činí 2,78 a na jednu obytnou místnost (8 a více m²) 0,81.

Počet domácností na území správního obvodu dle Sčítání lidu, domů a

bytů v roce 2001 je 4.896. Dle typu domácnosti tvoří 56,6 % úplné rodiny (30,7 % bez závislých dětí, 25,9 % se závislými dětmi), 15,8 % neúplné rodiny (5,5 % bez závislých dětí, 10,3 % se závislými dětmi), 1,8 % vícečlenné nerodinné domácnosti a 25,8 % domácnosti jednotlivců.

Jedním osobním automobilem je vybaveno 50,4 % domácností, dvěma a více osobními automobily 13,5 %, telefonem – pevnou linkou 44,8 %, mobilním telefonem 5,9 %, pevným i mobilním telefonem 39,7 %, osobním počítačem s připojením na internet 15,0 % a osobním počítačem bez připojení na internet 13,2 %. Rekreační objekt vlastní 14,7 % domácností.

Domy, byty, domácnosti dle městských částí

Běchovice

Počet domů na území městské části Běchovice činí 492, z nich je trvale obydleno 441. Počet trvale obydlených domů oproti roku 1991 poklesl o 4, tj. 0,9 %. Z celkového počtu tvoří rodinné domy 95,7 % a panelové domy 1,1 %. Plynem ze sítě je vybaveno 76,0 % domů, veřejným vodovodem 96,8 %, přípojkou na kanalizaci 82,3 %.

Celkový počet bytů je 625, z toho v rodinných domech 546. Trvale obydleno je 560 bytů, z toho v rodinných domech 484. Počet trvale obydlených bytů oproti roku 1991 vzrostl o 28, tj. 5,3 %. Plynem ze sítě je vybaveno 63,2 % trvale obydlených bytů, vodovodem v bytě 97,1 %, ústředním (etážovým) topením 79,1 %, koupelnou (sprchovým koutem) v bytě 95,0 %, splachovacím záchodem v bytě 94,6 %.

Podíl trvale obydlených bytů podle právního důvodu užívání je: ve vlastním domě 69,6 %, v osobním vlastnictví 0,2 %, nájemní 14,5 %, členů stavebního bytového družstva 0,4 %, členů družstva nájemců 0,0 %.

Počet osob na jeden trvale obydlený byt činí 2,72 a na jednu obytnou místnost (8 a více m²) 0,85.

Počet domácností na území správního obvodu dle Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 je 658. Dle typu domácnosti tvoří 55,6 % úplné rodiny (32,8 % bez závislých dětí, 22,8 % se závislými dětmi), 14,0 % neúplné rodiny (5,8 % bez závislých dětí, 8,2 % se závislými dětmi), 2,1 % vícečlenné nerodinné domácnosti a 28,3 % domácnosti jednotlivců.

Jedním osobním automobilem je vybaveno 49,5 % domácností, dvěma a více osobními automobily 11,1 %, telefonem – pevnou linkou 51,3 %, mobilním telefonem 5,9 %, pevným i mobilním telefonem 32,0 %, osobním počítačem s připojením na internet 9,5 % a osobním počítačem bez připojení na internet 10,9 %. Rekreační objekt vlastní 14,5 % domácností.

Klánovice

Počet domů na území městské části Klánovice činí 799, z nich je trvale obydleno 684. Počet trvale obydlených domů oproti roku 1991 narostl o 95, tj. 16,1 %. Z celkového počtu tvoří rodinné domy 92,8 % a panelové domy 1,5 %. Plynem ze sítě je vybaveno 88,6 % domů, veřejným vodovodem 99,4 %, přípojkou na kanalizaci 61,7 %.

Celkový počet bytů je 1.068, z toho v rodinných domech 861. Trvale obydleno je 919 bytů, z toho v rodinných domech 726. Počet trvale obydlených bytů oproti roku 1991 vzrostl o 90, tj. 10,9 %. Plynem ze sítě je vybaveno 72,7 % trvale obydlených bytů, vodovodem v bytě 99,2 %, ústředním (etážovým) topením 91,4 %, koupelnou (sprchovým koutem) v bytě 97,5 %, splachovacím záchodem v bytě 98,3 %.

Podíl trvale obydlených bytů podle právního důvodu užívání je: ve vlastním domě 68,4 %, v osobním vlastnictví 0,1 %, nájemní 8,4 %, členů stavebního bytového družstva 12,7 %, členů družstva nájemců 0,0 %.

Počet osob na jeden trvale obydlený byt činí 2,76 a na jednu obytnou místnost (8 a více m²) 0,76.

Počet domácností na území správního obvodu dle Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 je 1.066. Dle typu domácnosti tvoří 53,4 % úplné rodiny (30,9 %

bez závislých dětí, 22,5 % se závislými dětmi), 16,5 % neúplné rodiny (5,7 % bez závislých dětí, 10,8 % se závislými dětmi), 2,2 % vícečlenné nerodinné domácnosti a 28,0 % domácnosti jednotlivců.

Jedním osobním automobilem je vybaveno 47,4 % domácností, dvěma a více osobními automobily 15,3 %, telefonem – pevnou linkou 46,8 %, mobilním telefonem 5,0 %, pevným i mobilním telefonem 40,9 %, osobním počítačem s připojením na internet 18,9 % a osobním počítačem bez připojení na internet 11,8 %. Rekreační objekt vlastní 13,7 % domácností.

Koloděje

Počet domů na území městské části Klánovice činí 313, z nich je trvale obydleno 271. Počet trvale obydlených domů oproti roku 1991 narostl o 65, tj. 31,6 %. Z celkového počtu tvoří rodinné domy 98,2 % a panelové domy 1,2 %. Plynem ze sítě je vybaveno 8,9 % domů, veřejným vodovodem 98,9 %, přípojkou na kanalizaci 94,1 %.

Celkový počet bytů je 364, z toho v rodinných domech 331. Trvale obydleno je 296 bytů, z toho v rodinných domech 286. Počet trvale obydlených bytů oproti roku 1991 vzrostl o 83, tj. 39,0 %. Plynem ze sítě je vybaveno 6,1 % trvale obydlených bytů, vodovodem v bytě 98,6 %, ústředním (etážovým) topením 74,0 %, koupelnou (sprchovým koutem) v bytě 97,6 %, splachovacím záchodem v bytě 97,0 %.

Podíl trvale obydlených bytů podle právního důvodu užívání je: ve vlastním domě 86,1 %, v osobním vlastnictví 0,7 %, nájemní 3,4 %, členů stavebního bytového družstva 0,0 %, členů družstva nájemců 0,0 %.

Počet osob na jeden trvale obydlený byt činí 2,79 a na jednu obytnou místnost (8 a více m²) 0,74.

Počet domácností na území správního obvodu dle Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 je 327. Dle typu domácnosti tvoří 59,0 % úplné rodiny (32,7 % bez závislých dětí, 26,3 % se závislými dětmi), 14,7 % neúplné rodiny (4,9 %

bez závislých dětí, 9,8 % se závislými dětmi), 2,8 % vícečlenné nerodinné domácnosti a 23,5 % domácnosti jednotlivců.

Jedním osobním automobilem je vybaveno 53,4 % domácností, dvěma a více osobními automobily 14,9 %, telefonem – pevnou linkou 44,3 %, mobilním telefonem 7,8 %, pevným i mobilním telefonem 40,2 %, osobním počítačem s připojením na internet 14,2 % a osobním počítačem bez připojení na internet 13,9 %. Rekreační objekt vlastní 10,8 % domácností.

Újezd nad Lesy

Počet domů na území městské části Újezd nad Lesy činí 1.803, z nich je trvale obydleno 1.562. Počet trvale obydlených domů oproti roku 1991 narostl o 382, tj. 32,4 %. Z celkového počtu tvoří rodinné domy 94,0 % a panelové domy 6,7 %. Plynem ze sítě je vybaveno 85,5 % domů, veřejným vodovodem 97,8 %, přípojkou na kanalizaci 66,8 %.

Celkový počet bytů je 2.832, z toho v rodinných domech 1.916. Trvale obydleno je 2.504 bytů, z toho v rodinných domech 1.629. Počet trvale obydlených bytů oproti roku 1991 vzrostl o 496, tj. 24,7 %. Plynem ze sítě je vybaveno 84,9 % trvale obydlených bytů, vodovodem v bytě 98,0 %, ústředním (etážovým) topením 92,0 %, koupelnou (sprchovým koutem) v bytě 96,3 %, splachovacím záchodem v bytě 96,4 %.

Podíl trvale obydlených bytů podle právního důvodu užívání je: ve vlastním domě 55,8 %, v osobním vlastnictví 3,4 %, nájemní 29,6 %, členů stavebního bytového družstva 1,3 %, členů družstva nájemců 0,3 %.

Počet osob na jeden trvale obydlený byt činí 2,81 a na jednu obytnou místnost (8 a více m²) 0,82.

Počet domácností na území správního obvodu dle Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 je 2.845. Dle typu domácnosti tvoří 57,8 % úplné rodiny (29,9 % bez závislých dětí, 27,9 % se závislými dětmi), 16,1 % neúplné rodiny (5,4 % bez závislých dětí, 10,7 % se závislými dětmi), 1,4 % vícečlenné nerodinné

domácnosti a 24,7 % domácnosti jednotlivců.

Jedním osobním automobilem je vybaveno 51,4 % domácností, dvěma a více osobními automobily 13,2 %, telefonem – pevnou linkou 42,7 %, mobilním telefonem 6,0 %, pevným i mobilním telefonem 40,9 %, osobním počítačem s připojením na internet 14,9 % a osobním počítačem bez připojení na internet 14,2 %. Rekreační objekt vlastní 15,5 % domácností.

Zdroje informací

Data jsem získala ze statistik Českého statistického úřadu a z informací poskytnutých úředníky jednotlivých městských částí.

3.2.4. Profil služeb

Zdravotnictví

Na území správního obvodu ordinují čtyři praktičtí lékaři pro děti a dorost (Běchovice 1x, Klánovice 1x, Újezd nad Lesy 2x) a šest praktických lékařů pro dospělé (Běchovice 1x, Klánovice 2x, Koloděje + Újezd nad Lesy 3x).

Dále zde funguje patnáct ordinací odborných lékařů (Běchovice: dermatovenerologie, Klánovice: dermatovenerologie, gynekologie, chirurgie, oční ordinace, zubní ordinace, Koloděje: kardiologie, Újezd nad Lesy: diabetologie, gynekologie, chirurgie, interna, oční ordinace, plicní ordinace, zubní ordinace 2x), dvě odborná pracoviště (Újezd nad Lesy), oční optika (Újezd nad Lesy) a dvě lékárny (Klánovice a Újezd nad Lesy).

Na území působí agentura domácí péče Hanička I. (Újezd nad Lesy). V Běchovicích se nachází pracoviště fyzioterapeuta, v Újezdu nad Lesy pracoviště dvou klinických logopedů.

V seznamech smluvních zařízení Všeobecné zdravotní pojišťovny a Oborové zdravotní pojišťovny je registrováno zhruba dalších deset zařízení. Ta však fakticky na území správního obvodu nefungují.

Zdroje informací

Data jsem získala ze seznamů smluvních zařízení zdravotních pojišťoven VZP a OZP, Magistrátu hlavního města Prahy, telefonních seznamů a z informací poskytnutých úředníky jednotlivých městských částí.

Sociální služby

Z hlediska typologie sociálních služeb dle Ministerstva práce a sociálních věcí ČR jsou na území správního obvodu Praha 21 poskytovány pouze služby: pečovatelská služba, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (otevřený klub), centrum denních služeb pro zdravotně postižené a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (mateřské centrum).

Pečovatelskou službu pro své obyvatele dle Statutu hlavního města Prahy zajišťuje každá městská část. Na území správního obvodu poskytuje pečovatelskou službu, včetně střediska osobní hygieny a terénní pečovatelské služby Úřad městské části Praha 21 obyvatelům Újezdu nad Lesy a smluvně obyvatelům Klánovic a Koloděj. V Běchovicích zajišťuje pečovatelskou službu, včetně terénní pečovatelské služby Dům s pečovatelskou službou u sv. Anny. Jeho součástí jsou i odlehčovací služby poskytované v Centru krátkodobé péče.

Službu nízkoprahové zařízení pro děti a mládež aktuálně poskytuje o.s. Neposeda v rámci projektu Otevřený klub Neposeda. Provoz Centra denních služeb pro zdravotně postižené zajišťuje Svaz tělesně postižených Klánovice. V Klánovicích dále funguje Mateřské centrum.

Zdroje informací

Data jsem získala ze seznamů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Magistrátu hlavního města Prahy, telefonních seznamů, z informací poskytnutých vedením Domu s pečovatelskou službou u sv. Anny, vedením Odboru sociálních věcí Úřadu městské části Praha 21, pracovníci Mateřského centra Klánovice a úředníky jednotlivých městských částí a osobní zkušeností.

Ekologické služby

V Klánovicích působí Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Stopa Klánovice. Jedná se o oddíl mladých ochránců přírody, jehož činnost se zaměřuje na turistiku a poznávání přírody.

Na území jednotlivých městských částí spontánně vznikla řada sdružení, jež mají za cíl hájit ochranu přírody a krajiny, nejčastěji v souvislosti s novou výstavbou (nové domy, silnice, železnice apod.)

Zdroje informací

Data jsem získala ze seznamů Ministerstva vnitra ČR, telefonních seznamů, z informací úředníků jednotlivých městských částí, osobní zkušeností a z řízených diskusí a rozhovorů s představiteli spolků a občanských sdružení.

Vzdělávací služby

Státní mateřské školy se nacházejí v každé městské části – jako součást základní školy fungují jedna v Běchovicích, jedna v Kolodějích a jedna v Újezdu nad Lesy. Samostatné státní mateřské školy existují jedna v Klánovicích a tři v Újezdu nad Lesy. V Běchovicích je navíc v provozu jedna soukromá mateřská škola.

Každá městská část má i svou základní školu – Běchovice ZŠ Mýtní, Klánovice Masarykovu základní školu, Koloděje ZŠ Lupenická a Újezd nad Lesy Masarykovu základní školu (shodný název s klánovickou školou, v současné době probíhají jednání o změně názvu).

V Klánovicích je Dětský domov, jehož zřizovatelem je hlavní město Praha, a soukromé Střední odborné učiliště.

Zdroje informací

Data jsem získala ze seznamů Magistrátu hlavního města Prahy, telefonních seznamů, z informací úředníků jednotlivých městských částí, osobní

zkušeností, účastí v Komisi sociální a zdravotní Zastupitelstva městské části Běchovice a z rozhovorů s představiteli institucí.

Rekreační a kulturní služby, aktivity neziskových organizací

Sportovní vyžití nabízejí v Běchovicích a Klánovicích sportovní haly, v Běchovicích navíc tenisové kurty a skate-park, v Klánovicích koupaliště. Na území správního obvodu působí několik místních oddílů TJ Sokol a fotbalových klubů, dále klub stolního tenisu, taekwondo či pétanque. Z dalších spolků fungují místní organizace Českého rybářského svazu, Českého zahrádkářského svazu, Svazu myslivců a kynologický klub.

Na úrovni komunity aktivně působí kluby důchodců, sbory dobrovolných hasičů, různorodé školní kluby a kluby rodičů a sdružení, jež mají za cíl obohatit kulturně-společenský život v místě.

V oblasti kultury fungují místní knihovny a dětské pěvecké sbory. V Újezdu nad Lesy se v prostorech Základní školy nachází Újezdské muzeum a D-Club (divadelní klub). Další možnost trávení volného času nabízí hojné množství restaurací, hospod a diskoték.

Zdroje informací

Data jsem získala ze seznamů Ministerstva vnitra ČR, Magistrátu hlavního města Prahy, telefonních seznamů, z informací úředníků jednotlivých městských částí, osobní zkušeností a z řízených diskusí a rozhovorů s občany i představiteli a členy spolků a sdružení.

3.2.5. Institucionální profil

Orgány místní samosprávy a státní správy

Městské části jsou spravovány zastupitelstvy městských částí v čele s radami a starosty. Zastupitelstvo městské části Praha-Běchovice má 11 členů, v čele je starosta, rada ustanovena není. Zastupitelstvo městské části Praha-Klánovice má 9 členů, v čele je starosta, rada ustanovena není.

Zastupitelstvo městské části Praha-Koloděje má 7 členů, v čele je starosta, rada ustanovena není. Zastupitelstvo městské části Praha 21 (Újezd nad Lesy) má 17 členů, v čele je starostka, rada má 5 členů.

Rozhodnutí zastupitelstev městských částí provádějí úřady městských částí. Za výkon státní správy ve správním obvodu Praha 21 odpovídá Úřad městské části Praha 21 (např. stavební úřad, živnostenský úřad, státní sociální podpora, odbor sociálních věcí, správní odbor).

Území správního obvodu Praha 21 spadá pod Územní pracoviště Pražské správy sociálního zabezpečení pro Prahu 9 (sídlo Praha 9-Prosek) a Úřad práce hlavního města Prahy, pobočka v Praze 9 (sídlo Praha 9-Prosek).

Zdroje informací

Data jsem získala z Magistrátu hlavního města Prahy, České správy sociálního zabezpečení, Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, z informací úředníků Úřadu městské části Praha 21 a osobní zkušeností.

Policie, soudy

Místní oddělení Policie ČR sídlí v Újezdu nad Lesy. Služebna spadá pod Obvodní ředitelství Policie ČR Praha III (obvody 3, 8, 9).

Okrskové služebny Městské policie hlavního města Prahy jsou v každé městské části, nadřízená jim je služebna v Klánovicích. Služebny spadají pod Obvodní ředitelství Praha 14.

Území správního obvodu Praha 21 spadá pod Obvodní soud pro Prahu 9 (sídlo Praha 9-Prosek).

Zdroje informací

Data jsem získala z Ministerstva vnitra ČR, Ministerstva spravedlnosti ČR, Magistrátu hlavního města Prahy, z informací velitele klánovické okrskové služebny a okrskových strážníků Městské policie hlavního města Prahy a osobní zkušeností.

Náboženské instituce

V *Klánovicích* se nachází kaple Matky Boží a kostel Nanebevzetí Panny Marie, jež spadají pod Římskokatolickou farnost. V *Kolodějích* je katolický kostel Povýšení svatého Kříže.

Zdroje informací

Data jsem získala ze seznamů Národního památkového ústavu a Magistrátu hlavního města Prahy, studiem map, vlastním pozorováním, z informací poskytnutých úředníky jednotlivých městských částí.

3.2.6. Antropologický profil

Historie, významné události

Běchovice

První zmínky o obci pocházejí z roku 1227. Obec Běchovice byla majetkem kláštera sv. Jiří na Pražském hradě. Dominantou je areál Stará pošta, který se nachází přímo v centru Běchovic. Jde původně o barokní zájezdni hostinec a poštovní stanici, objekt prochází postupnou rekonstrukcí. Dnes zde nalezneme hostinec a bytové jednotky, kadeřnictví, autoškolu a klubovny o.s Neposeda. Významnou událostí je každoroční silniční běh na 10 km Běchovice-Praha s tradicí od roku 1897.

Klánovice

Obec vznikla po roce 1875, kdy zde pražský podnikatel Václav Klán koupil pozemky a území nechal pojmenovat po sobě. Významnou úlohu při vzniku této osady hrála železniční dráha Olomouc – Praha, která byla vybudována v roce 1845. V roce 1883 vznikla dodnes známá železniční zastávka.

Koloděje

První zmínka o vesnici je z roku 1346. Na místě tvrze byl v letech 1705–1720 Janem z Liechtensteina vybudován barokní zámek, který byl v roce 1806

přestavěn. Kolem zámku se rozprostírá anglický park a obora o celkové rozloze 26 ha. Celý objekt je pro veřejnost nepřístupný a slouží pro státní reprezentaci.

Újezd nad Lesy

Území Újezdu nad Lesy bylo osídleno od 2. poloviny 3. tisíciletí př. n. l., což dosvědčují archeologické nálezy. Ve středověku ves tvořilo asi 15 usedlostí, centrem byl kostel svatého Bartoloměje, jehož existence je doložena z roku 1309. Zvon z roku 1486 je dnes v kolodějském kostele Povýšení sv. kříže. Prvním známým majitelem Újezdu byl pan Vítek ze Švábenic, neboli Heřmanic.

Zdroje informací

Data jsem získala z kronik obcí (dnešních městských částí), z informací poskytnutých kronikáři, úředníky a obyvateli jednotlivých městských částí.

3.2.7. Psychologický profil

Pocit sounáležitosti

Všechny městské části správního obvodu Praha 21 jsou bývalými vesnicemi, jež byly k Praze připojeny v sedmdesátých letech. Dodnes přetrvává spíše vesnický typ prostředí a vztahů, včetně pocitu sounáležitosti se „svou městskou částí“. V rámci diskusí s členy místních klubů důchodců jsem zjistila, že málokdo ze starousedlíků použije výraz „městská část“, obvykle lze slyšet „obec“, někdy i „ves“. Újezd nad Lesy, největší z těchto městských částí, zasáhla výstavba panelového sídliště, v „nové“ části převládají vztahy anonymnější a typ prostředí se více přibližuje městskému. Do prostředí všech městských částí výrazně zasahuje i současná výstavba nových rodinných domů a bytových jednotek.

Správní obvody vznikly „uměle“ 1. 7. 2001, změnou Statutu hlavního města Prahy. Vznik správního obvodu přenesl plný výkon státní správy pro katastrální území Běchovice, Klánovice a Koloděje na Úřad MČ Praha

21. Obyvatelé Újezda nad Lesy jsou poměrně zvyklí na „vedoucí úlohu“ své městské části, většina obyvatel malých městských částí obvodu Praha 21 však dodnes přesně neví, co to pro ně znamená. Příznačný byl počáteční zmatek a nevědomost (který například u starších lidí přetrvává dodnes), jak psát například korespondenční adresy nebo na který úřad se s čím obracet. Svou úlohu sehrává i roztržštěnost kompetencí a spíše vzájemně konkurenční nastavení představitelů jednotlivých městských částí. I to ovlivňuje výsledný fakt, že mezi obyvateli nevznikl pocit sounáležitosti v rámci takto vytvořeného obvodu.

Spokojenost s kvalitou života

O spokojenosti s kvalitou života jsem hovořila se zástupci více věkových skupin – s dětmi a mládeží během klubů o.s. Neposeda, s lidmi ve středním věku v rámci řízených diskusí pořádaných v jednotlivých městských částech a se seniory v rámci setkání klubů důchodců.

Lidé jsou spokojeni zejména s prostředím a způsobem života v jednotlivých městských částech. Největším problémem pro mladé lidi se ukazuje absence vzdělávacích služeb (střední školy), pracovních příležitostí a zábavních zařízení typu kino, divadlo. Generaci středního věku zatěžuje zastaralý bytový fond, nedostatek kulturních služeb a absence sociálních služeb pro ně nebo členy jejich rodin. Seniorů se dotýká zejména nízká nabídka, event. nedostatek, sociálních služeb či bariérovost institucí.

Existují problémy specifické pro jednotlivé městské části: Běchovice – skladová hala firmy SETTO, problematika způsobu trávení volného času mládeže v místním skate-parku; Klánovice – golf, krádeže; Koloděje – odloučenost od ostatních městských částí správního obvodu, absence plynofikace; Újezd nad Lesy – sídlištní bytový fond, anonymita sídliště, absence služeb, např. domov důchodců. Většina výše uvedených problémů se v současné době řeší, ať už ve stádiu intervencí místních obyvatel, plánování možných řešení či jejich přímé realizace místními představiteli.

Společně sdílenými problémy napříč věkovými kategoriemi i městskými

částmi jsou hlavní silnice Praha-Kolín a vzájemné propojení městských částí městskou hromadnou dopravou. Hlavní silnice je trvale přetížena automobilovou a nákladní dopravou a v obou směrech se na ní tvoří kolony. Řada občanů se aktivně angažuje v řešení situace, zatím bez větších výsledků. Vzájemné propojení městských částí správního obvodu městskou hromadnou dopravou je komplikované. Zatímco existují přímé spoje Běchovice-Újezd nad Lesy, Běchovice-Klánovice, Újezd nad Lesy-Klánovice, Koloděje jsou „odstrčeny“. Přímé spojení Újezd nad Lesy-Koloděje je zajištěno linkou 303, spojení Běchovice-Koloděje však vůbec neexistuje. Potom je nutné volit cestu automobilem nebo složitou cestu městskou dopravou přes centrum, ta však zabere nejméně hodinu. Pro tamní obyvatele je potom těžké nejen zařídit si například občanský průkaz, sociální služby apod. na úřadě Praha 21, ale vůbec napojit se na spolkový život obyvatel z dalších městských částí.

Absence sociálních služeb

Vybavenost správního obvodu Praha 21 jsem porovnávala se Standardem vybavení spádové obce a jejího území (obec s celkovým počtem obyvatel 20 tisíc) (Obce, města, regiony a sociální služby, 1997). Z analýzy vyplývá, že na území chybí zajištění řady velmi důležitých a potřebných služeb. Tuto mezeru v nabídce dosvědčují i časté připomínky dotazovaných občanů, potencionálních uživatelů služeb.

Základní sociální poradenství: minimálně 1 pracovník obecního úřadu – zajišťuje pracovník Odboru sociálních věcí Úřadu městské části Praha 21; minimálně 3 pracovníci poskytující základní sociální poradenství po telefonu 24 hodin denně – není zajištěno; nestátní subjekty – dle svých možností (kluby důchodců, organizace osob se zdravotním postižením, kluby maminek, poradna v rámci o.s. Neposeda); 2 až 3 pracovníci kontaktního místa státní sociální podpory – 1 kontaktní místo, nachází se v budově Úřadu městské části Praha 21.

Odborné sociální poradenství: 3 až 5 sociálních pracovníků obecního úřadu – zajištěno pracovníky Odboru sociálních věcí Úřadu městské části

Praha 21; 1 sociální asistent (primární a sekundární prevence na úseku terénní sociální práce) - zajišťuje pracovník Odboru sociálních věcí Úřadu městské části Praha 21; 1 až 2 komunitní centra – není zajištěno.

Odborné poradenství: zajišťují nestátní subjekty dle svých možností.

Zabezpečení podmínek pro přežití: 3 až 5 pracovníků obecního úřadu, cca 20 míst – není zajištěno.

Pečovatelská služba: zajišťuje Úřad městské části Praha 21 pro Újezd nad Lesy, smluvně pro Klánovice a Koloděje, zajišťuje Úřad městské části Praha-Běchovice prostřednictvím příspěvkové organizace Dům s pečovatelskou službou u sv. Anny pro Běchovice. To samé platí pro středisko osobní hygieny, prádelnu a zabezpečení stravování pro důchodce.

Denní pobyty: domovinky (cca 25 míst), denní stacionář pro zdravotně postižené děti (cca 20 míst), denní stacionář pro zdravotně postižené dospělé (cca 35 míst) – zajištěno pouze centrum denních služeb pro zdravotně postižené dospělé (Klánovice).

Trvalé pobyty: domov důchodců (cca 68 míst), domov-penzion pro důchodce (cca 23 míst), dům s pečovatelskou službou (cca 52 míst) – zajištěn pouze dům s pečovatelskou službou (Běchovice).

Přechodné pobyty: byty v domě s pečovatelskou službou (cca 3), lůžka v léčebně pro dlouhodobě nemocné (cca 3) – zajištěna pouze lůžka v centru ošetrovatelské péče v domě s pečovatelskou službou (Běchovice).

Chráněné bydlení a azylové péče: není zajištěno vůbec.

Zajištění sociální komunikace: kluby pro děti a mládež – v současné době nabídka programů o.s. Neposeda, školní kluby a zájmové organizace, nabídka však neodpovídá poptávce; kluby důchodců – zajištěno.

3.3. Syntéza diagnózy a formulace priorit pro intervence a akce v komunitě

Porovnáním výsledků jednotlivých složek diagnózy se ukazuje, že mezi městskými částmi správního obvodu Praha 21 nejsou velké rozdíly. Jedná se v podstatě o čtyři samostatné městské části, jež v současné době spojuje „pouze“ pouto výkonu státní správy úřadem největší městské části – Praha 21, pro ostatní.

Z hlediska sociální problematiky a komunitního plánování sociálních služeb jsem definovala následující priority pro intervence a akce v komunitě. Na formulaci priorit se spolupodíleli úředníci zejm. sociálních odborů městských částí, představitelé dalších institucí a neziskových organizací v regionu a zástupci uživatelů služeb různých věkových kategorií – všichni, kteří se aktuálně velmi aktivně účastní veřejného života.

1. podpořit občany k aktivní účasti nejen při řešení problémů, ale i k účasti na komunitních aktivitách,
2. síťovat stávající služby a aktivity v rámci jednotlivých městských částí a napříč nimi, spolupracovat a společně intervenovat,
3. iniciovat jednání o komunitním plánování a aktivně se do něj zapojit,
4. zavést nové formy sociálních služeb, jež nejen teoreticky, ale i fakticky v lokalitě schází,
5. vybudovat komunitní centrum – místo zaměřené na aktuální sociální problémy v lokalitě.

Závěr

V současné době je velmi populární používat termíny komunita a komunitní plánování. Jedna věc je teorie a druhá praxe. Je pravda, že nastal tzv. boom komunitního plánování, ne všichni však podle mne tohoto nástroje používají ku prospěchu věci.

Vzhledem k tomu, že okrajové městské části obvykle bývají pozadu za městskými částmi v centru a poblíž centra města, není tomu jinak ani v procesu komunitního plánování. Mohu uznat argument úředníků, že nemají kapacity zapojovat se do právě probíhajících akcí (například vzdělávací programy Městského centra sociálních služeb a prevence) jen proto, aby si vytvořili prezentační materiály o dané lokalitě. Přesto podle mne není správné se distancovat a tvářit se, že „dokud nám to nikdo nenakáže, my nic dělat nebudeme“. Možná i z tohoto důvodu v lokalitě Praha 21 vznikla iniciativa mezi neziskovými organizacemi.

Ve svých aktivitách klademe důraz především na přínos pro lokalitu. Metoda diagnózy komunity vytvořená CPSI (Iniciativa na podporu partnerství v komunitách) pro potřeby komunitního plánování se mi jeví jako dobrý startovací bod ať už samotného procesu komunitního plánování či „pouhé“ změny situace k lepšímu.

Výsledkem práce je všeobecný přehled o stávající situaci v lokalitě správního obvodu Praha 21 – cíle své práce jsem tedy naplnila. Z výsledků lze jasně definovat, v kterých oblastech se může naše sdružení angažovat a jaké služby zahrnout do svých plánů na další léta.

I kdybychom však v nejbližší době nezavedli nové formy služeb (i když dnes už víme, v jaké lokalitě působíme a co zde schází), zpracování diagnózy komunity a celé této práce má mnoho přínosů - pro mě samotnou, pro sdružení, v němž působím i pro ostatní, pro úředníky i politiky.

Z hlediska možnosti rozvoje občanského sdružení Neposeda se mi podařilo odkrýt řadu „prázdných míst“, jež se v současné nabídce vyskytují. Navíc

jsem se v průběhu zpracovávání práce setkala s řadou lidí (představitelé samosprávy, úředníci městských částí, představitelé a spolupracovníci řady organizací apod.), kteří byli ochotni se mnou diskutovat a s nimiž můžeme do budoucna i spolupracovat. V intenzivním kontaktu jsem s Odborem sociálních věcí Úřadu městské části Praha 21. Objevila jsem mnoho organizací, o jejichž existenci jsem vůbec nevěděla a dnes jsme v kontaktu a vymýšlíme způsoby, jak se vzájemně podpořit a pomoci si. Jsem velmi potěšena, když mohu tento text uzavřít poznámkou, že díky této práci se začíná rozvíjet spolupráce organizací napříč městskými částmi.

Podle mne je možné, aby tato práce byla do budoucna využita v rámci procesu komunitního plánování služeb na území správního obvodu Praha 21, jehož iniciátorem bude s největší pravděpodobností naše sdružení. Cesta před námi je jistě široká, věřím však, že se jedná o pomyslný první, možná nultý, krok komunitního plánu – který může být tématem další práce.

Seznam použité literatury

Adresy v České republice: Praha [online]. c2005, 7.11.2005 [cit. 2005-11-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/adresa/a/index.html>>.

CAMPFENS, H. *Community development around the world: Practice, theory, research, training*. (1997). University of Toronto Press, Toronto.

České dráhy, a.s. [online]. [2005] [cit. 2005-12-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.cd.cz/>>.

Český statistický úřad - Hlavní město Praha : SLDB 2001 [online]. c2005 [cit. 2005-10-15]. Dostupný z WWW: http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/sldb_2001

Český statistický úřad - Hlavní město Praha [online]. c2005- [cit. 2005-10-15]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/home>

Čítanka pre pokročilé neziskové organizácie. (2000): Centrum prevencie a riešeni konfliktov, Bratislava. ISBN 80-968095-3-0.

ČSSZ - Praha [online]. [2005] [cit. 2005-11-09]. Dostupný z WWW: <http://www.cssz.cz/kontakty/kontakty_praha.asp>.

Dopravní podnik hl. m. Prahy, akciová společnost [online]. c2003 [cit. 2005-12-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.dpp.cz/cz/index.htm>>.

Dům s pečovatelskou službou u Svaté Anny Praha [online]. c2005 [cit. 2005-11-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.dps-svataanna.cz/>>.

Easy to say community ... (2001): Nadace OSF, Praha.

GARDNER, J. W. *Budování komunity*. (1999), z anglického originálu *Building Community* (1991) přeložila Faltýsková, A. Nadace VIA, Praha.

HARTL, P. (1997): *Komunita občanská a komunita terapeutická*. 1. vyd. SLON, Praha. ISBN 80-85850-45-1.

Informační server českého soudnictví [online]. [2005] [cit. 2005-11-09]. Dostupný z WWW: <<http://portal.justice.cz/uvod/Justice.aspx?id=soud>>.

Informační server pražské radnice : Příroda, krajina a zeleň v Praze [online]. [2005] [cit. 2005-10-12]. Dostupný z WWW: <[http://www.praha-mesto.cz/\(2zpvprisa1mfk4yrtq2t5o45\)/default.aspx?ido=5352&sh=-621163589](http://www.praha-mesto.cz/(2zpvprisa1mfk4yrtq2t5o45)/default.aspx?ido=5352&sh=-621163589)>.

Informační server pražské radnice [online]. 2005 [cit. 2005-11-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.praha-mesto.cz/>>.

Komunita a komunikace. (1999): Pastelka, Praha. ISBN 80-902439-9-1.

Mateřské centrum Klánovice/Šestajovice [online]. [2005] [cit. 2005-11-12]. Dostupný z WWW: <<http://mujweb.cz/www/mcklanovice/>>.

MATOUŠEK, O. (2003): *Slovník sociální práce*. 1. vyd. Portál, Praha. ISBN 80-7178-549-0.

MČ Praha-Běchovice [online]. 2005 , 20.7.2005 [cit. 2005-09-12].

- Dostupný z WWW: <<http://www.praha-bechovice.cz/>>.
- Městská část Praha 21* [online]. c2004 [cit. 2005-11-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.praha21.cz/index.php>>.
- Městská část Praha-Klánovice* [online]. 2005 , 14.11.2005 [cit. 2005-11-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.praha-klanovice.cz/>>.
- Městská policie hl. m. Prahy* [online]. c2004 [cit. 2005-10-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.mppraha.cz/>>.
- MIKOVÁ, K. *Community Visioning and Strategic Planning Process*. (1999). PDCS, Bratislava.
- MonumNet* [online]. [2005] [cit. 2005-09-10]. Dostupný z WWW: <<http://monumnet.npu.cz/monumnet.php>>.
- MPSV.CZ: Sociální služby* [online]. [2005] [cit. 2005-10-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/9>>.
- Neziskové organizace šestkrát jinak*. (2001): Nadace OSF, Praha.
- Obce, města, regiony a sociální služby*. (1997): Sociopress, Praha.
- OZP - Oborová pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví : Mapa smluvních partnerů* [online]. c2002 [cit. 2005-11-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.ozp.cz/>>.
- Péče o památky* [online]. 2005 [cit. 2005-09-10]. Dostupný z WWW: <<http://pamatky.praha-mesto.cz/>>.
- Policie - cíle, činnost a výsledky policejních útvarů* [online]. c2005 [cit. 2005-11-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/policie/index.html>>.
- Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. (2004): 1. vyd. MPSV ČR, Praha. ISBN 80-86878-03-1.
- ŘEZNÍČEK, I. (1994): *Metody sociální práce*. 1. vyd. SLON, Praha. ISBN 80-85850-00-1.
- Statistiky* [online]. [2005] [cit. 2005-12-06]. Dostupný z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ab_info/statist>.
- Typologie komunitních projektů*. (2001): Nadace OSF, Praha.
- Vstupní texty k třídenním seminářům programu CPSI*. (2001): Nadace OSF Praha, Praha.
- VZP : Vyhledávání smluvních zdravotnických zařízení* [online]. 2004 [cit. 2005-11-03]. Dostupný z WWW: <<http://www-old.vzp.cz/vzplek/hqbs/x/Start>>.
- ZAJACOVÁ, M. (2005): *Sociální služby o.s. Neposeda: Projekt*. Praha.
- ZIMA, P. *Komunita a komunikace*. (1999): In SOFIS. *Komunita a komunikace*. 1. vyd. Pastelka, Praha. ISBN 80-902439-9-1.

Přílohy

Příloha I. Mapa - správní členění města

Příloha II. Mapa – detail

Příloha III. Leták o.s. Neposeda

Příloha I. Mapa – správní členění města

Příloha II. Mapa – detail

Příloha III. Leták o.s. Neposeda

Resumé

Název práce: Analýza potřeb v lokalitě Praha 21 (Možnosti rozvoje o.s. Neposeda)

Jméno a příjmení: Melanie Zajacová

Studijní obor: Sociální práce

Jméno vedoucího práce: PhDr. Mgr. Jana Kolářková

Jméno oponenta: Mgr. Martina Zimmermannová

Klíčová slova: komunita, komunitní plánování, analýza potřeb, metoda diagnózy komunity, správní obvod Praha 21

Cílem práce je zmapovat aktuální stav v lokalitě správního obvodu Praha 21 nejen z hlediska situace v sociálních službách, ale i řady dalších ukazatelů, poskytnout všeobecný přehled a na základě výsledků navrhnout opatření. Práce vyjasňuje, jakým směrem (v souladu s posláním a cíli sdružení) je možné rozvíjet aktivity občanského sdružení Neposeda a rozšířit stávající nabídku, eventuálně vyplnit chybějící typy služeb. Zpracovaný materiál bude využitelný nejen jmenovaným sdružením, ale i širší veřejností.

Pro zpracování dat byla zvolena metoda diagnózy komunity vytvořená CPSI (Iniciativa na podporu partnerství v komunitách) pro potřeby komunitního plánování. Ze závěrů této práce bude možné konstruovat nový program.

Úvodní část práce popisuje historii občanského sdružení Neposeda, následuje podrobný výčet jeho současných aktivit a návrh aktivit plánovaných na základě dosavadních zkušeností. Druhá kapitola zahrnuje teoretický výklad pojmů komunita a komunitní plánování, prakticky ukotvený popisem reálné pozice o.s. Neposeda v lokalitě správního obvodu Praha 21. Závěrečná část obsahuje data vztahující se k lokalitě Praha 21 získaná metodou diagnózy komunity vytvořenou CPSI (Iniciativa na podporu partnerství v komunitách) pro potřeby komunitního plánování – profily dle jednotlivých oblastí včetně syntézy diagnózy a návrhu priorit pro intervence a akce v komunitě. Text je doplněn názornými přílohami – mapy území a leták o.s. Neposeda.

Vzhledem k tomu, že okrajové městské části obvykle bývají pozadu za městskými částmi v centru a poblíž centra města, není tomu jinak ani v procesu komunitního plánování. Je možné, že tato bakalářská práce by se mohla stát předstupněm komunitního plánování sociálních služeb na území správního obvodu Praha 21, v němž bude hrát aktivní roli občanské sdružení Neposeda společně s dalšími organizacemi z regionu.